

בינת המשפט

עניני ממונות אקטואליים

הרב יצחק בירך דסקל

לקבלת הגליון במייל: טל: 052-7611435 | y.b.daskal@gmail.com

בס"ד, גליון רח, פרשת שמות, תשע"ז

בית הוראה "בינת המשפט" לעניני ממונות

אין איסור השגת גבול בדבר שכבר קנה מהמוכר

אבל בלאו הכי נראה דאין שייך כאן כלל איסור השגת גבול. דהשגת גבול, הוא כשבא בגבולו של המוכר, דבר שלא נמכר על ידי המוכר, אבל אם קנה מהמוכר דבר, וחוזר ומכרו לאחר, מה שייך כאן השגת גבול, הרי הוא הדבר שנקנה על ידי המוכר. וכן מי שקיבל ממנו בודאי יכול למכור לאחר.

ולא רק מפני שאין בזה כלל טעם השגת גבול, כי אינו משיגו כלל כי קנה ממנו, אלא ביותר מזה, כי באמת קנה ממנו, ולאחר שקנה, הוא שלו לעשות בו מה שירצה, הן לתת והן למכור לאחר, והוא הדין הלה שקיבל ממנו. ולא דנו הפוסקים בדין השגת גבול, אלא כאשר מוכר דבר אחר שלא נקנה מהמוכר, והוא פשוט מביעתא בכותחא.

העולה מזה: לא שייך ענין השגת גבול, אם מוכר את החפץ עצמו שקנה מהמוכר, הוא, או אחר שקיבל ממנו, כי לא השיגו, להפך קנה ממנו. ועוד, שהוא בעליו.

ראיה מהא דמותר להעתיק שלא לשם מסחר

ואף על פי שאין צריך ראיה לזה, מכל מקום, ראיתי להביא לזה ממה שכתב בפתחי חושן (גניבה ואונאה פרק ט הערה כז, עמ' רפג) וז"ל "ועוד נראה, שאפילו במקום שיש איסור השגת גבול בהעתקה, היינו דוקא כשמעתיק לשם מסחר, אבל כשמעתיק שלא לשם מסחר, אלא כדי לתת לחבירו, לא שייך דין השגת גבול. ואף על פי שבזה גורם שחבירו לא יקנה עוד ספר, וכי תעלה על דעתך שאסור להשאל ספר לחבירו, כשעל ידי זה ימנע מלקנותו, וגם זה בכלל הנאתו של כל קונה ספר שהרשות בידו להשאל ולהעתיק כל שאינו עושה לשם מסחר, ועל דעת כן מוכר המחבר" עכ"ל.

והנה מביא ראיה מהא דמותר להשאל, ומזה יליף להענין העתקה. אבל בנידון דידן, שאנו דנין על הספר עצמו שקנה אותו, מעולם לא אסרו למכור את הספר שקנה, למוכרו ביד שניה למישהו אחר, שהרי הוא בעלים למוכרו, ואפילו אם מוכרו ביוקר רב, מכל מקום הוא בעלי הספר, והוא הדין זה שקנה ממנו, ולא דנו הפוסקים רק להעתיק את הספר, אבל למכור הספר עצמו שקנהו, אינו ענין כלל להשגת גבול.

העולה מזה: מותר להעתיק ספר לחבירו, אם אין זה לצורך מסחר, ואין צריך לומר להשאל ספר שקנה, אפילו שעל ידי זה

קנה חפץ וחוזר ומכרו לאחר, האם יש בזה השגת גבול

ובו יבואר: א. מי שבודאי לא היה קונה, אינו בכלל גבולו. ב. הקונה, ומוכר מה שקנה, אינו בכלל משיג גבול. ג. מותר להעתיק ממה שקנה, לאחר, אם הלה לא יעשה שימוש מסחרי.

הנידון

בטיסה מסויימת אין אוכל ושתייה רק בתשלום. חבר קנה לי כוס קפה בשני יורו, אלא שאינני רוצה לשתות, האם מותר לי למכור את הקפה לאחר ביוורו אחד. האם יש בזה חשש השגת גבול, כיון שהמקום הוא קניה של חברת התעופה בלבד. או שמא, כיון שהחבר כבר קנה מהם, אני יכול למכור לאחר במחיר זול, כמו שהיתי בודאי יכול לתת מתנה למי שאני רוצה".

תשובה

מותר לתת ולמכור – אפילו ביוקר - למי שירצה, כי החבר קנה את הדבר מהמוכר, ואינו משיג גבולו.

ביאור התשובה

באופן שהלה לא היה קונה בודאי מותר

והנה באופן שמוכר למי שידוע בודאות שלא היה משלם שני יורו לכוס קפה, בודאי מותר למכור לו, ואין שייך כלל לדון בהשגת גבול, כי לא היה קונה, ואינו בגבולו של חברת התעופה. וכן כתב בפשיטות בעמק המשפט (זכות יוצרים סימן יח) בפשיטות, וכתב ששאל את גדולי הדיינים והודו לו בזה.

ואף על פי שהוא כתב להעתיק תוכנות ולתת בחינם, ולא למכור בזול, מכל מקום הטעם הוא אחד, שמאותו הטעם שכתב שם שאינו בגבולו, הוא הדין כאן, כשידוע שלא היה קונה ביוקר, אין זה בגבולו שלהם, שיקנה בשני יורו כוס קפה.

העולה מזה: מותר למכור בגבולו של אחר, דבר בזול, כשבודאות הלה לא היה קונה במחיר של המוכר.

בינת המשפט

עניני ממונות אקטואליים

ג. מותר להעתיק ספר לחבירו, אם אין זה לצורך מסחר, ואין צריך לומר להשאיל ספר שקנה, אפילו שעל ידי זה הלה לא יקנה הספר, כי שלו הוא לעשות בו כחפצו, ואין שייך בזה השגת גבול.

הלה לא יקנה הספר, כי שלו הוא לעשות בו כחפצו, ואין שייך בזה השגת גבול.

דינים העולים

- א. מותר למכור בגבולו של אחר, דבר בזול, כשבודאות הלה לא היה קונה במחיר של המוכר.
- ב. לא שייך ענין השגת גבול, אם מוכר את החפץ עצמו שקנה מהמוכר, כי לא השיגו, להפך קנה ממנו. ועוד, שהוא בעליו.

גליונות משך חכמה וגליונות איש חסד היה
 מלבד גליון בינת המשפט, אנו מפרסמים בכל שבוע גליון עם ביאור על המשך חכמה, וכן גליון עם סיפורים מדהימים של איש החסד.
 לקבלת הגליונות חינם: y.b.daskal@gmail.com